

10 FRÅGOR OM MEDICINSK CANNABIS

Man diskuterar livligt särskilt i sociala medier om medicinsk användning av cannabis vid vård av olika sjukdomar. Vad är medicinsk cannabis och under vilka omständigheter kan den användas vid vård av till exempel personer med epilepsi? Vi har listat de tio vanligaste frågorna som gäller temat. Docent, specialist i barnneurolog Liisa Metsähonkala har sammanställt svaren till frågor enligt aktuella medicinska synpunkter.

1. Vad är medicinsk cannabis?

Med cannabis menar man i allmänhet produkter som fås av hampväxten (*Cannabis sativa*) - bland annat cannabis, som används som narkotika och så kallad medicinsk cannabis, som används för medicinska ändamål.

Medicinsk cannabis produceras under kontrollerade former av en licensierad tillverkare och dess innehåll är väl känt. Med medicinsk cannabis har man vårdat till exempel cancersmärta, illamående och svåra muskelkramper som förekommer vid multipelskleros (MS).

Hampväxten innehåller en blandning av olika cannabinoider. Därför kan mängderna av cannabis variera mycket vid olika cannabisprodukter och deras effekter är också olika.

En del av cannabinoidföreningar har narkotiska eller berusande effekter (psykotropisk effekt). Cannabidiol är en av de vanligaste ingredienserna i hampväxten cannabinoid, som inte har en narkotisk effekt och som inte orsakar beroende.

Det har visats i experimentella studier att ren cannabidiol kan förhindra epileptiska anfall, alltså den har antiepileptisk aktivitet, vilket skulle stödja uppfattningen att den kunde användas vid vård av epilepsi. Omfattande studier om cannabidiols läkande effekter hos människor med epilepsi fattas fortfarande. Ren cannabidiol produceras industriellt, men detta industriellt framställda läkemedel används för närvarande helt i patientstudier i Europa och USA - och finns ännu inte att få i Finland.

Det medicinska cannabispreparatet (t.ex Sativex®) som man använder i Finland innefattar en blandning av cannabidiol och andra föreningar, därför att de är avsedda för andra medicinska ändamål.

2. Vilka är cannabidiols verkningsmekanismer?

Cannabidiols effekter – som också med andra epilepsimediciner (antiepileptika) – baserar på det faktumet att de ändrar funktion i hjärnvävnad och nervbanan så att de elektroniska, epileptiska utsläppen inte kan sprida sig så lätt och mera omfattande spridning hindras. Cannabidiols exakta mekanism med antiepileptiska effekter i hjärnan är inte känt ännu, men det är troligt att effekter förmedlas via olika mekanismer.

3. När kan man använda medicinsk cannabis vid vård av personer med epilepsi?

Cannabidiol kan i teorin vara användbar vid vård av svår epilepsi i situationer där adekvat medicinskt vård av epileptiska anfall inte är under kontroll, man har upprepade kramper och det påverkar avsevärt patientens förmåga att fungera och ta del i vardagliga aktiviteter.

Exempel på det är svåra epilepsier hos barn så som Lennox-Gastaut syndrom och Dravets syndrom. I USA har man rapporterat om enstaka fall om barn med svåra epilepsier som har fått betydande stöd av antingen cannabis eller cannabidiol. Men man har fortfarande bara få studier om användandet av cannabidiol hos personer med epilepsi.

Preliminära resultat stödjer den erfarenheten att medicinsk cannabis skulle ha positiva effekter vid vård av svår epilepsi, men å andra sidan visar det att detta inte är ett mirakelmedel och alla patienter drar inte nytta av medicinsk cannabis. I vissa studier följde forskarna patienter som hade börjat använda medicinsk cannabis. Attacker minskade till hälften hos ungefär 50% av patienter.

Läkemedels effekt kan bevisas bäst i placebokontrollerade studier i vilka läkemedlet jämförs med placebo. Preliminära resultat från placebokontrollerade studier på barn med svår epilepsi visar att cannabidiol är effektivare än placebo. Till exempel, hos barn med Dravets syndrom minskade attacker med cirka 40 % i jämförelse med placebo där minskning var 13%. Eftersom pålitliga, omfattande forskningsbevis om effekter av medicinsk cannabis saknas, används den för närvarande huvudsakligen individuellt hos personer med mycket svår epilepsi när alla andra behandlingsalternativ har prövats.

4. Vilka biverkningar har medicinsk cannabis?

I studier om patienter med epilepsi, har de vanligaste biverkningar hos cannabidiol varit dålig aptit, trötthet, sömnstörningar och diarré. Hos vissa människor har också kramperna ökat. Men man känner inte effekterna till långvarig användning av medicinsk cannabis hos barn med epilepsi. Farmaceutiska preparat av cannabis, som är en blandning av olika föreningar i olika proportioner, kan också ha andra biverkningar relaterade till psykiatriska störningar och desorientering.

5. Kan man bli beroende av denna drog?

Ren-cannabidiol är inte beroendeframkallande på samma sätt som andra cannabispreparat, som innehåller en mängd olika cannabinoidföreningar.

6. Varför använder man medicinsk cannabis så sällan i Finland?

I Finland har vi inte för tillfället ren cannabidiol vars innehåll är känt och effekter kända. I Finland har man

hos enstaka patienter provat medicinsk cannabisprodukter som är på marknaden och som innehåller både cannabidiol och andra föreningar men deras effekter har blivit svaga.

7. Hur är situationen i andra länder?

Överallt i världen finns det intresse att använda cannabis vid vård av epilepsi. Särkilt i USA har läkarna börjat använda oftare cannabisprodukter vid vård av barn med svår epilepsi - men också familjer har börjat använda cannabis själva utan läkarordination. Några familjer har också börjat använda produkter som är extraherade av cannabis – dessa är producerade med tanken att innehållet av cannabidiol skulle vara hög. Forskarna har påvisat att innehållet av cannabis varierar mycket i dessa produkter. I saken ingår också häftiga debatter och stora känslor, vilket stämplar diskussioner särskilt i sociala medier.

8. Kommer det bättre produkter av medicinsk cannabis i framtiden?

Vi hoppas att vi får inom en snar framtid produkten eller likvärdig produkt som är industriellt producerad och som innehåller ren cannabidiol.

9. Hindrar attityder hos läkarna eller personer med epilepsi användningen av medicinsk cannabis?

Läkarnas attityder mot cannabidiol produkter och medicinsk cannabis samt mot andra nya läkemedel är sakliga. De är redo att använda nya mediciner om det är nödvändigt - men å andra sidan är de kritiska. Eftersom vi vill vara säkra på att ett nytt läkemedel har verkligen effekt, dess sammansättning är känd och man vet tillräckligt mycket om läkemedlets säkerhet, och det är känt hur det ska doseras och för vem. Tillförlitlig forskning bevis bygger på omfattande internationell forskning och studier som ligger till grund för att evidensbaserad vård utvecklas i alla dess former.

10. Vad säger vår lagstiftning om användandet av cannabis?

Ren cannabidiol medicin har inte funnits hittills i Finland. Detta har begränsat användandet av medicin cannabis. Om en sådan produkt är tillgänglig i framtiden, kräver det godkännande för medicinskt bruk av de finska myndigheterna förrän den kan användas i Finland.

Medicinsk cannabis preparat är läkemedel som ordinerar av läkare. Lagstiftningen tillåter import av medicinska cannabisprodukter, men kräver ett särskilt tillstånd arrangemang och mycket detaljerad information om produkterna, vilket fördröjer introduktionen av produkter å ena sidan, men också garanterar deras säkerhet.

Odling av hampa droger, liksom cannabis, innehav, import, försäljning, distribution och användning är förbjudna enligt strafflagen, kapitel 50, § 1 (narkotikabrott).